

Amaqtaarniq Ilinniaqtuliqijikkut Pinahuarutinun Maligahat

HUNAUVA AMAAQTAARNIQ¹?

Turaarutait Amaqtaarniq unguvaqlugit ayuqhautit ilihayuumiqvingnun ilihaidjutit ilihaqtaaqtinun Inuinnarnun havaktinun ikayuqlugillu Kavamatkut Nunavunmi havaanigiangini taiyauhimagut havaaghat ayuittiaqhimayunik Inuinnarnik havaktinik.

Amaqtaarniq ikayuqtait hivituyumik-kikliqaqtut ilihayuumiqvingnun iliharnimun havaguilaktut Kavamatkut Nunavunmi (GN) havaktiit kitut atiliuqhimayut NITtkunun *Inuinit Atiliuqhimayut Titirainun* [naunaiyaqhimayut imaa "Inuit" ilangini maligahani] pumayut ayuittiarimangnik ayunaqtut havaktikhaqarnimun havaaluuniin GNkut tapkua takunangitun nunamingni havagviini.

HIVUNIGHALIURUTIKHAT

Una pinahuarut pihimayut hapkununga Inuit Inuudjuhiini Aturniaqtut:

- **Inuuqatigiitsiarniq:** Pittiaqhugit aallat, inuuqatigiit munarilugillu inuit.
- **Tunnganarniq:** Pihimablugit nakuunikkut ukpiruhuutit angmaumajumik, tungahuktinirmik ilauqatigiingnirmiklu.
- **Pijitsirniq:** Kivgaqtuqhuni imaalu tunihiluni ilangnun/nunallaamunlu.
- **Aajiqatigiinni:** Ihumaliurniq uqaqtigiingikkut tamarmiklu angiqatigiiklutik.

QANUQ HAVAKPAKPA?

Kaniqidjutit

GN-kuni Havagviyunut Kavamatkuni Havagviinut timiuyut [atauttimut taiyauvaktut imatut 'Havagviat' ilangani maliktaghani] naunaiyaqlugit havaaghat ayuittiaqhimayununluuniin tapkua ayungnaqtut ilihayuuumirnikkut iliharvingni uvalu/uvaluuniin ayuittiaqhimayut naunaitkutiaqtut.

Inuk havakti pumagumi atauhirmik tapkunanga havaaghanik havaktaghanikluuniin, havakti ilituripkalugit ukua Sivumuaqatigiit havagviat ukualuuniin Havaaghatigut Upalungaiyaiyit Ayuittiaqhimayut (CPS) ihivriiangani Amaqtaarniq piyaghanun ilihavikyuumiqvingni ilihariangini ilihagahanik ihariagiayunik.

Aullaqtinatit uktuutikharnik, ilauyaaniarungnaqhiyut havaaghatigut qungiaqtitaulutik

¹ Amaqtaarniq: Nautiaqhat hiamitiqtut nauvalianirit

havaaghanun havaaghanunluuniin apqutighanik kitut piumayatik, ilituriyuumiriamingnik hivulirmik.. Una titiraqtauyaaqtuq ilaliutyughaq kangiqhidjutinun tikuaqtauyunun katimayiunun ihumagiyaghaat.

Amaqtaarniq Iliharnikkut Pinahuarutit Katimayiita ihivriughugit tamaita uuktuutit imaalu, atuqhugit qanuriniit, ihumaliurutigilugit kitut angiqtaulutik.

Maniliqinikkut maligahat tadjia Iliharnikkut Havanginirit Maliruagahait atugauyut: iliharnikkut akiit akiliqtauyut; ikayuutighallu aadjikutaanun akiliuhianginun tuniyauyut. Havakti nuugiaqarumi iliharnirmun, akiliqtuqtatik utirniaqtut malikhugit Nuurirnirmun Maligahatigut.

Angiqtauyut uuktuqtut tuniyauyut havaaghatigut napanik uvani Sivumuaqatigiit Havagvianin Havaktuliqiyit (HR) hivituniatigut havanginirit iliharnirmun. HRtkut akilirniaqtaait tamaita akiliqtaqtatik akiit.

Havaktit havaktughauyut GNkuni initirumigit ilihaqtatik hivituniatigut mikitqiatigut aadjikutaanik hivitunianik ilihaqtilugit uvani Amaaqtaarniqkuni.

GN-kut angiqhimayut havaakharnik inirungni Amaaqtaarniq havaguiqhimadjutimingni iniqqat.

Pittaarniq

1. Inuit havaktitauyut GNkuni havagaanginaqtut, kikliqaqtut havakaffuktuluuniin uuktuinarialgit, ilihaqtaqtut hapkunani Amaaqtaarniq:
 - i. Havakhimaahimayumik pingahunik ukiunik kivgaqturnirmin GNkunun;
 - ii. Hivuani piyariiqhimagumi makpiraanik ilihaliriamini ilihaqpaalirnimik naunaitkutiqaqtumik uvaluuniit naunaitkutaqautit titirakhaqaqtumik iliharvikhamik;
 - iii. Ihuqtunik havauhiinik ihivriughidjutikhaqaqtut uvaluuniit aadjikkutainik; uvalu
 - iv. Uukturumayut iliharvikhamingnik naunaitkutiqaqtumik uvaluuniit naunaitkutaqautit titirakhaqaqtumik iliharvikhamik
 - Maliqatingitumik aadjikkutaungitumikluuniit havaktim Havagviata Inuit Havaakhanut Hannaiyautaa (IEP) uvaluuniit Havalirangat Qanuriliurutikhainik; uvalu
 - Ihariagiyauullaqtuq ahiani GN-kuni.
2. Iliharnikkut pinahuarutit pifjutiqaqtughat naunaitkutainik iliharyuumiqvingniluuniin naunaitkutainik havaaghamun, ayuittiarnikkut havaamunluuniin piyariaqaqtut GNkunin ilihariangini, ilauyullu:
 - qaritauyakkut ilihaidjutit hivuniqaqtut iliharyuumiqvingni naunaitkutainik, initirhimangitut naunaitkutait hivuanilu initirutait naunaitkutait;
 - upautibluni unghahiktukkullu iliharniq; uvalu
 - ubluraaluk ilihagluni ilanginilu ilihagluni.

Amaqtaarniq ikayuqtait hivituyut ilihaidjutit iliharnirmun havanginirit iliharvingni Nunavunmi humilu Kanatami.

HAVAAGHAT MUNARIYAGHALLU

Sivumuaqatigiit Havakvia, HRkut

Sivumuaqatigiit piniagtut:

- Tunihiniaqtut havaaghatigut upalungaiyautinik havaktinun ilaayut uqautigilugit piyaghat, ihariagiyaupata;
- Naunaiyaqlugit qauqtut pinahuarutit havauhiit, ilaayut maniliqinikkut pidjutit piyaghallu utirumik havagvianun GNkut;
- Ikayuqluni ihuaqhainirmun havaktunik qungiaqhutik ayuiqhaudjinun piyaghanik ihuaqtunun havagvingnun, piyariaqaqat;
- Hanaiyailutit tikkuqaqtauvikkhanik havaktimik havaakhamun napaanik Sivumuaqatigiit hivituniani havaguiqhimadjutaani;
- Manikhanik ilinniartut akiliqtuqtakhainik akiliqtuqlugitlu ikayuutikhangit himmautikhanik akiliuriaktautainik.

Sivumuaqatigiit ikayuutikhanik tunihivangniaqtut havaktiinut hivituniani Amaaqtaarniq havaguiqhimadjutaani, uqautigihimayait aivaqatigiplugitlu CPS-kut:

- Ilihaqtakhanik piyumayamingnik
- Uqaqvigilugit ikayuqtiuvikhamik ilinniaqvigiyait Nunaqaqqaarhimayut Ilihaqtiit ikayuutiuvigiyaannik
- Ayuiqhayut naunaingnahuaqhugitlu havaagiyakhat
- Uqaudjiyukhat inuuhikharnik hivurani nunaini
- Ikayuqtauluni ihuaritqiagiyakhamik ayuiqhariami havaami Naunaiqhimalugu Havagviuvikhaq auyangukkat utiffaaguvitlu GN kunnut.

Ayuiqhaudjiyit aallatlu ikayuqtikhat naunaiqtauginagialgit ikayuqtukhat havaktimut ilainnutlu nuutirniat nunamingnit hungiutinahuarutikhanik.

Ilihaudjutikhaat Ilihaqqatauvaktunik

Havaktiit ilaayut umani Amaaqtaarniq piniagtut:

- Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) naunaiqhilitik havaariyumayamingnik pinahuaqtakhamingnik, ilaiharumayamingnik pinahuaqtakhamingnik, iliharnimingnik ayuirumanariyatik, iniqlugit uvaluuniit nutannguqtirlugit Havaariyakhamut Iniqtiutanik Titirarmik (CAR).
- Ilalutik havaktunik qungiaqlutik ayuihdijutinun piyariaqaqtainun ilaayup
- Uqautigilugit CPS inmi aktilaangitigut piuamanikkut havaaghaq havaaghatiguluuniin apqutighaa piyaami ilaayut ilinniaqyuumiqvikku iliharnirit.
- Havaglugit titiraqtakhat tamaita pitquyauhimayut ilihaqtakhamut iliharyuumivingnutlu iniqtiqtakhat.
- Uqarvigiqattaglugu Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) hivituniani ilihaqtitlutit. Qanuritunik atuqqattaqtakharniklu tuhapkaidjutikhanik angirikhimayarnik aullaqtirutani ilihaqtakhavut.
- Tunihivaglutit titiqanik naunairutinik ilihaqtarnik Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) naatinnagik malruuk havainiik ilingnut tuyuqtauvianit iliharvigyuamit.

- Tunivaglugitlu tingmidjutikhatit naunaitkutingit Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) upalungaiyautikhainut havaakhaniktitauvikharnik.
- Nutanguqtiqlugu Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) aallangurniit ihurutauniaqtut havaguiqhimalautikhanut inirnariglugit.

Havakviit

Tamarmik havagviuyut ikayurniaqtat pinahuarutit imatut:

- Naunaiyarlugit ayuiqhattiaqhimayunit havaktikhaqhiuriamillu ayurnaqtut havaakhat uqautigilugitlu hapkuat havaakhat HR-kunut
- Naunaiyaivakhutik havaariyamingnik ihivriuqhijutikhanik uqautigilugitlu havaakhaitigut Inuinnait havaktiita;
- Ikayurlugit uuktuqulugitlu havaktit katimaqatigitqulugu CPS-kut uqautigilugit atuqtakhat pillarutikhatlu.
- Pittaaraikpat, angiqpaklugit havariyainit havaktit ilaupkarianginik pinahuarutinut.

Turaaqhimayut Havagviit

Turaaqhimayut Havagviit ikayurniarunaqhiyait ilauyut pivaliadjutikhanginik imatut:

- Ayurnairlugit havaaktimik ayuikhavikhainik Inuinnarnit havaktimit qinirumakpata ayuiqhattiaqhimayunit uvaluuniit ayurnaqtut havaktikharnigiakhainik havaakhat.
- Havaakhaqaqtitlugit auyami iliharuiqhimalautani, havaktitlugitluuniit hivituniqaqtunik, uvaluuniit ihuaqumik ayuiqhattiaqhimayunut havaaniktitivikhainik pitquyauhimaginik.
- Havaaniktitinirmik havakti nunamini havaakhanik naunairkhiyayut Havagviit hivuani iniqtiqtinnagit ilihaqtamingnik.

Amaqtaarniq Ilihaidjutainut Katimayit

Ministaup Tuklia HR-kuni hanaqihunguyut Amaqtaarniq Iliharnirmik Atuqtakhanik Katimayingit munaqhiyukhat naunaiyailutik tamainik ilihaqtakhainik Amaqtaarniq. Qanuqtun piyakhainnik katimayiyikhaq ihumaliurniaqtait Tugliuyuq Havaktuliqiyitkunniit, ilaliutilqaniagungnaqhiyut kivraqtuiyikhanik Kituni Ihumagiyainnik Havagviit. Hapkuat ihumagiyayukhat ihivriuligumikkig uuktuutit:

- GN Inuit Havaaqhanut Upalunggaiyaidjutit Havaamilu hivunikhat;
- Havaani ilitariyayut ayuittiaqhimayumik aktungnaktutluunniit havaktikhaqariamingnik;
- Qanuqtun ilagiyaa tukhiqtauhimayut ilihagutigiyayukhat uqautigilugit ihumaliutiqiqlugit hivunganirmi havaagiyakhat;
- Qaffini ukiuni tatqiqhiutiniluunniit havaghimavaktuq uuktuqtuq, qaffini ukiuni tatqiqhiutiniluunniit havaghimavaktuq havaagiliqtaanni hadja, uuktuqhimaqpagainniklu pivaktun qanuqtun ayuiryuummiriamingnik havaagiyakhanik qauyimadjutaitlu;
- Havaaqaqqa uuktuqtuq (hivullituhunguyut pittaalaqittaaqtut havakaffuktitauhimaginut);
- Uuktuqtup qauhimayait hadja, havaagivaktait pittaqaqtainniklu;

- Ihumagilugu Uuktuqtup ilihaqpagainik pivalliadjutikhaliuqhunilu, ukiuq tamaat havaamini qanurinmaangaat naunaiqpaktut imaalu/imaluunniit Havaami Iniktiqpagait Naunaiyautainni ikayuutigiyauyuaqtaq ilihariaqpangniatigun ilihaqvikuami;
- .Ikayuutigiyauyuaq hadjamin havagviannut kitumunlu havagviuyumun; imaalu
- Hivulliutigiyauyuaqtaq taapkunanut ilihagutigiumayainnut.

Tugliuyuaq Ministamun Havaktuliqiyitkunni akhuungniaqtuq tikiutiuhqhamun illituripkailuni uuktuqtumun titiraqvigilugu uuktuqtup anggiqtauyaaqhaanik anggiqtaunggitkumiluunniit thirtinik ubluanik (30) talvanga taimaagutun uuktuqtunut ublua tikitpat.

Havaktuliqiyitkut ilituqhaihimaangiaqtuq ukiuq tamaat talvuuna Inuit Havaktihimaarnikkut Aulatitiyut Katimayit (BCC) talvuuna ilihainikkut hanayagiikhimayunik naunaitkutingnik.

HAVAUIKHAT

Havaktakhait 1mi: Qiniqhiadjutikhanga

1. Inuit havaktiuyut nigiukhimaangit ihumagiyaayaangat talvani Amaaqtaarniq katimaqatigiyakhak Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuaq CPS, Sivumuaqatigiit, Havaktuliqiyitkut iniqtianganik nuutaanguqtitiaangat Havaariyakhamut Iniqtiutanik Titirarmik. Havakti unalu CPS ayuittiaqhimayuaq ihivriuqtukharnik tamna havaktingit havaagumayainik hivunikhangit, ilihainiq havagiikhimavakhimayainiklu; GNkutni ayungnautigivaktait havaktikharnik piyaangat; ihumagilugit talvuna Amaaqtaarniq allatluuniit havaagumayainik pivalliadjutikharnik hanaqidjutikharnik ihuagiyauyut inmikkut havaagumayainik.
2. Inuit havaktiuyut uuktugumayut talvani Amaaqtaarniq katimaqatigiyakhait atanguyaingit uqagianganik ikaaknikhat havadjutigiyakhainik, akiligiaqaqtainik unalu allani ihumagiluaqtakhainik.
3. Havakti piyaarumi pinahuarutinun, qiniqhialutik havaktumik qungiaqhugit ayuiqhayunun piyaghat qungiaqlugit havauhiit, munariyaghat, havaallu qanuriniit havaaghat havaaghanunluuniin apqutighat piumayait. Havaktunik qungiaqhutik ayuiqhayut havaktaghait havaktaulutik havaktughat qungiarangani:
 - Tamnaat auladjutikhangit havaaq havaktauyukharnik
 - Munagidjutikhangit angirutiaqqtunik talvani havaangani
 - Havaagiyakhainik qanuriningit taimaitutun:
 - Nanmnikkut ilanganiklu iliqatigiiktunik
 - Ikaarnighait, himmautaunikkut havaaghat aalakiillu atugahat
 - Iluani havagvingmi, hilami aalakiiluuniin nayugait
 - Inuqaqtunik ingilrutiaqqtunikluuniit, alruyaqtuqtuniklu hunavalungniklu
 - Naunaitkutitigut allatqianguyut havaktakhangit ubluq tamaat

Havaktuliyitkut (HR) Tutqikhaiyi tamangni Havagvianni ikayuutiginiaqtun piyaangat angirutikharnik Tukliamin Atanguyangnin Havakviluanganik Havakvianilu Havagviit talvuuna havaanganik qunngiaktitivyukharnik, taima aulaniaqutuq havainirmik atauhirmik hitamanik havainirnik. HRkut akilingniaqtait akikhangit havaktiuyut havagvianik havaagiyainik talvuuna qunngiaktitihimaaqtunik havaagiyainik.

4. Inigiigumi havaanganik qunngiaktitivakhimayuuq, tamna havaktiuyuuq uqaqqatiginiaqtait havakpakhimayainik tapkuninga CPSni ilauqatigarlutiklu havagviani havakhimayainik. Tamna pidjutikhaq naunaiyaiyaangat havaktiit ihuaqtumik ilitugihimayuuq havaagiyainik, unalu piyaangat hivunirmi uqaqtakhainik havaktiuyut havagviangitlu havagviit talvuuna piqaqtukharnik havagviaqatitainik.
5. Havaktip uqautigilugit piyaghat ihariagiyani iliharyuuminirmun piyaangnirit hapkununga CPSkunun. Una ilauniaqtuuq naunaitunik ihumagiyauyukharnik ilauniaqtun talvani hanaqidjutikhangit havagianganik ihumaliurutikharnik (ilaqaqtunik, maniliqidjutingnik ayungnautiqaaqtunik, nuutiffaarniq allamun) iniqtigianganiklu hanaqidjutikhangit ilauiyaangat talvani ilihaliarpaarvingmi iliharvikyuanganiklu ilihairutikharnik.

Havaktakhat 2mi: Uuktuutit Uqautiginirillu

1. Havaktip iniqtirlugit uuktuutit hapkununga Amaaqtaarniq, kitut sainiqtauyughat Tuglianin Atanguyamin havaktip havagvianin. Tamna CPSngit tuniyukhat iniqtiqhimayut uuktuutikhat titiqat talvunga Tukliamin Atanguyarmun Havaktuliyitkutni ihivriugiangani ihumaliurutikharniklu Amaaqtaarniq Ilihaiyut Ilihailiqiyunik Katimayiinun. Tamna uuktuutikhaq titiraq pigiaqaqtun talvani Naunaitkut "A-mi".
2. Tamna havaktakhangit naunaitkunmi Amaaqtaarniq Ilihaiyut Ilihailiqiyunik Katimayiinun ihivriuqtakhait ihumaliuktukhatlu talvuuna Amaaqtaarniq uuktuutit. Ministaup Tuklia HR-kuni hanaqihunguyut Amaaqtaarniq Iliharnirmik Atuqtakhanik Katimayingit munaqhiyukhat naunaiyailutik tamainik uuktuutikhangit Amaaqtaarniq tukhirlutiklu manikharnik ikayuutikharnik. Katimayiyuniaqtun piqarniaqtun ukuninga:
 - Ministaup Tuklia HR-kuni uvaluuniit tikkuqaqtauhimayuuq (Katimayingit Ikhivautalik);
 - Aulapkaiyi, Sivumuaqatigiit;
 - Tuklia Ministam Qatanngutiliqiyitkut (allatluuniit Havagviit havaktuliyiyunik munagidjutiqaqtunik Naunaitkutaaniluuniit 23mi munagidjutiqaqtunik Ikhivauqatigiyaingitluuniit BCCkut)
 - Havaktiuluarniaqtun Nunavunmi Havaktiit Katimavingit havaktit ilauiyut (Ilaungitunluuniit havaktit ilauiyut talvani Havagviani Kiinauyaliqiyiktuni, Havaktuliyitkutni Maligaliuryualiqivingmilu)

Ihumaliurnitigun Katimayit Ihivautangit, ilauiyutlu havagviini ilauiyut havaktitaugiaqaqtun tapfuminga Amaaqtaarniq Iliharnikkut iliharvikhanik Katimayit (imatun itun kiinauyaliqiyitkut / maniliqiyitkut, havagvingmi ayuittiagiikhimayunik havaktiingit

kitkuyutlu)

3. Amaqtaarniq Ilihaidjutaanut anggiqtauniagunnaqhiyut atauhirmun amigaittunutluunniit ihumagiplugit hapkua:
 - GN kut talvuuna Naupkarniq Iniqhait Katimayiita (BCC), hivuniqhaliugumik ihariagiyaayumik ilihaidjutivikhaqqtukhanik piqaqtukhatluunniit havaaqhamun aqhungnaktuni inuqaqtiqaqtikhanik havaktikhanik havaani, inuklu piumagumik piqaqhunilu piumayaqaqtukhani kituni ilihaidjutimun;
 - Inuk havaatigun anggiyuamik pidjutihungnguyuuq iniktigumikkiq ilihaidjutaata.
4. Taima ihivriuligaigumitkit uuktuutikhangit Amaaqtaarniq piutikhaingit, Katimayiit ihumagiplugit naunaiyagiikhimayut Havaktakhangit Munagiyakhaingitlu Mapirvianganiitun 4mi ukuninganiitun Malikhautikharnik.
5. Tugliuyuuq Ministamun Havaktuliqiyitkunni akhuungniaqtuuq tikiutiuhqhamun illitturipkailuni uuktuqtumun titiraqvigilugu uuktuqtup anggiqtauyaaqhaanik angiqtaungitkumiluunniit (30) ublunik kinguani uuktuutit umikvianin.

Havaktakhat 3mi: Aullaqtirnia Pinahuarutit

1. Taima havaktiit angiqtaugumi haffumunga Amaaqtaarniq, Ilihaidjutit Pinahuarutaanun:
 - (i) Taima aulaqtitinatik ilihagiaqtugiaqtungnahuat, tautuktitiyukhat naunaitkutikharnik ilaugiaqaqtun talvanga iliharvikyuanganik iliharvianin.
 - (ii) Atiliuqtakhait Havaktiit tapkuninga Amaaqtaarniq Ilihaidjutikhamun Anggirunmik taima naunairutiqaqtun ilitugihimayakhaingit atuqtakhaingitlu talvani Amaaqtaarniq ilihagiaqtuqhimayut havaguikhimalangniaqtun.
 - (iii) Arnaq angutluunniit havaktitauniaqtut havaamun talvani Havaktuliqiyitkutni taima aulaningani havaguikhimalakhimaniaqtun ilihagiaqtuqtun.
2. Sivumuaqatigiit Havaktiit ikayuutiginiaqtaingit havaktiit talvuuna nuutiqauniaqtunik hanaqidjutikhatigun nuuligumik, katitirvikharnik ikayurlugit tunihimaaqlugit iliharvikyuanganik ilihairutikharyuangani.
3. Havagviuluaqtun naunaiyailugit atuqulugit tuniyaangat havaktinun talvani ilihairutikharnik aulayut piumayainik havaktihimaartilugit auyami havaktukharnik.
4. Turaaqtauyut Havagviit pukugiaqaqtun tikuaqhilutik havaktikharnik havaamun talvani Havagvingmi qanurlikiatigun ikaaknitigun havaguikhimalaktilunik. Havaktuliqiyitkut aulahimaarniaqtun akiliktuilugit akikhangit havaktiim ilaulukaarutikhangit talvani Amaaqtaarnirmi.

Havaktakhat 4mi: Talvuuna Havagilaktiluni

1. Havakti iniaqtuuq katulaaktigut hapkununga CPSkunun havangilaktluni. Aulahimaarniq qanuriliurutikhangit hivayaqtauyaangat angirutiqagiirniaqtuuq auladjutikhangit aulatinani ilihairutikhanga.

2. Tamna havaktiuyuuq katimaqatigiyaakhaingit CPSkut ayungnautiqagumik ayungnautiqaligumiklu ayungnautiqakpata piyaangat iniqitirutikharnik iniqtianganikluuniit ilihaidjutinun. Tamna CPSkut havakhimaaqtukhauyuq naunaiyaiyaangat havaktiit ikayuutiqaqtun ikayuutikharnik piqaqtukhaq ilituqhaiyaangat ayungnautigivaktaingit.
3. Tunihivaglutit titiqanik naunairutinik ilihaqtarnik Havaqatigilugit Havaaqhaliqinirmun Ayuittiaqhimayuq (CPS) naatinnagik malruuk havainiik ilingnut tuyuqtauvianit iliharviguamit.
4. CPSkut ikayuqtauluni ihuaritqiyagiyakhamik ayuiqhariami havaami Naunaiqhimalugu Havagviuvikhaq auyanguqat ilihaidjutinun.

Havaktakhat 5mi: Utiffaangniq GN kunni Havaami

1. Sivumuaqatigiit ikayuqlugit utiffaaqtukharnik havaktiingit piffaagianganik havaagivaktaanun GNkuni, talvani havaagigaluarnik arnaq angutluuniit havagivaktainik talvani Amaaqtaarniqmi.
2. Turaaqtauhimayut havagviit humi piyariaqaqtut ayuittiarnirmun ilihimanirmunlu havaktitayut piyaghaqarniaqtut tikuaqhilutik havaktimik havaaghamun imaa havagaanginaqtumik havakti ihuaqtumik aktilaanganik havaktip tautuktiluni tapkua piyaghat ayuiqhanirmun iniqtauyut.
3. Taima havaktiit havaktitaukaffuktut utirumi Amaaqtaarnirmi Ilihaidjutaanni havaaqariaqhimaariami pinggikumi, Atanguyayuq Tugliuyuq Havaktuliqiyitkunni anggiqtaaqtaa havaktip hivullitigiyauvikhaa havaffaaliriami ilaliutilugit siksini tatqiqhiutini piyaami ilaudjutikhamik havaaqhaqhiurnikkut.
4. CPSkut hivayaqlugit utirahuat havaktit tuhaqtulugu Havaaghatigut Inirmun Naunaitkutit.

PIVIKHAQAUTIKHAT

Aadlatqiik Maniqtaqtuutikhat

Havaktuliqiyitkut Maniqtaqtuutikhat pidjutihimaariaqhainnik pihun'nguyut Ilihaqtut Amaaqtaarnikkunni atuqhimmaaqlugit hapkuat malikkuutikhat:

Ikayuutigilluagut Maningnik

Ikayuutigilluagut Maningnik akiliqtuivagait Inuit havaktiit uuktuutait anggiqtauhimayut ilauyaamingnik Amaaqtaarniq Ilihaidjutaannut pidjutigilluagut hivunikhainnik havaaqhainnut Nunavut Kavamainni. Ikayuutigilluagut Maningnik ilaliutilgit, kihimi kiquqangittut akikhainnut tapkuatut:

- akikhait iliharnirmun
- atauhirmik utirutikhaanut tingmidjutikhaanut aimmavianni humut ilihariaqtuqvikhaanut
- tamayainniklu ilihagtup aimmaviannit humut ilihariaqtuqvikhaanut (anggilraligumilu nunamingnut) malikhugu GN Nuutirnia Uqumailidjutaata Tamayainnik
- makpiraat aadlat ihariagiyauyut ilihariami
- qauhimavia akikhait
- atiliurnia akikhait

Atauttimut Akiliuhiakhaq

Ilaiutihimayut ikayuutighat naunaiyaqhimayut qulaani, havakti piyaaqtuq tuniyauyluni ikayuutunik aadjikutaanik 100 pusat akiliuhianganun nainik napaalu (9.5) tatiqirhiutinik atauhirmiukiumi aktilaanganun Iliharniranun.

Ikayuutit ukualu Akiliuhiat ilihaqtilugit haffumani Amaaqtaarniq

Havaktiit angirutiaqqtunik talvani Amaaqtaarnirmi havaktitauniaqtun havaangani Havaktuliqiyitkutni. Pidjutauyut havanginirmun upautidjutaitigut titiqidjutit , havaktit haffumani Amaaqtaarniq havangitut “talvaniingittuq akiliqtaulimaittunilu”. Maniliqidjutikhat Ikayuutit Ilihaqtiluni ihumaliurutauyuq akiliuhiaqhamik talvomit Akiliuhiagilluaqtaannit Havaamini, hapkuat malikhugit:

Havaktiit ilihariaqtuqhimayut Amaaqtaarnirmi piniyaqtut akiliuhiakhamik akittuqyuummikluni pidjuthimayut aimmaqattauihimayut akiliuhiaqhatatigun.

Havanggittut tatqiqhiutini avatquqhutik (6) ni kingguvaktittivaktut havaktiip akiliuhiaqhaani akittuqyuummigutikhaanut havakti kihiani havariaqtuffaagumi iniktigumilu 12 lunik tatqiqhiutini akiliqtauniaqtuq, havakhimmaagutaanni havalihaaqtumi ublua havaktip kinggullia akittuqyuummigutaannit. Ilaiutiplugitlu havaamini havakhimatilluni havanggitainni talvamin kinggullia akittuqyuummigutaa ublua.

Havaguikaffugiami havaguqhimallagutikhat pilimaittut Amaaqtaarnirmi ilihagumik.

Havangnaitilluni havaktut akiliuhiaqhatlu aullagumik havaamingtigut pilimaittut havaktinut ilihaqttut Amaaqtaarnirmi.

Nunavut Ukiuqtaqtumi Akiliuhiaqhaq akiliqtaulimaittut havaktinut ilihariaqtuqtunut avataani Nunavut. Ilihariaqtuqtugumik Nunavunmi, havakti piniyaqtut Nunavut Ukiuqtaqtumi Akiliuhiaqhainnik nunagiyaminut Amaaqtaarnirmi ilihagumi.

Akiliuhiaqhat akiliqtauyukhat havaktinut havakpagaitatigu havaamini akiliqtaunggillu Amaaqtaarnirmi ilihaqtiluni. Taapkuat ilaiutilgitlu malruungnik uqauhiinnik atuqpaksumi akiliuhiaqhaq, ilihaiyip akiliuhiaqhaa munariniyaqtuq ukiuq tamaatlu aadlatkiiq akiliuhiaqhat (munaqhiliqidjutikkut) aadlaniklu.

Havakti akiliqtuiyakhait akiliriiklugit qan'ngani akikhait aanniqtailidjutikhanut nalliutikhainnik. Ikayuutikhaqariami pidjutihimmaqtakhaa.

Havagungnaigumik Manikhaaqhat, Huiqtup Aippaata Maniit Ikayuutikhait, Inuuhirmingni Ayuqhautilgit Nalliutikhaq piiktauvaktut havakti havaffaaliqqat kihiani. Akiliqtauyut akiliqtauyukhat qakungguqqanmut taimaatutun Amaaqtaarnirmi ilihagumik.

Nuutiliqutunik Nuutiffaaliktuniklu

Akikhangit nuutiliqutunik nanminigiainik tamayarnik nuutaamun nayugakhaanun utiffaaqtukharniklu nunagiainun havaktukharnik iniqtigiigumik havaguikhimalangniaqtunik akiliktauniaqtun havaktunun talvuuna Amaaqtaarnirmi havaguikhimalakhimayunik. Ukuat akikhangit atautimungarniaqtun GNkut nuutiffaaliktunik talvuuna uqumaitilaangitni pigiaqaqtunik.

Utirniaqtun tingmidjutikharnik akikhangit aihimaluagiainik nunalaani talvunga nuutirtauniaqtunik iliharviginiaqtunik iliharvikhaanun akiliktauniaqtun nutagiainik havaktiim talvunga Amaaqtaarniq havaguikhimalangniaqtunik.

Tamna havaktituyuq munagingituq aadjikiiktukharnik igluqaqtunik akiliktauyukharnik, niuvaiyunik iglungnik akikharnik tamayangnik tutqurvikharnik akikhangit ilauliqutun havaktinun taima Amaaqtaarniq havaguikhimalaktiluni ilihagiaqtuqtunik.

Havaktiit igluqaqtun Nunavut Kavamatkuni havaktinun iglutaini uqaudjiukhait Nunavunmi Igluliyiiryuatkut taima aularnialiqutun ilauyaangat talvani Amaaqtaarniq Iliharvikhanik tuniyaangat ilitugidjutikharnik Nunavunmi Igluliyiiryuatkutnun kangiqhidjutikharnik utirniaqtun Nunavunmun taima inigiigumik iliharnikkut iliharvikhangit.

Havakhimaarniq Amaaqtaarniq iliharnikkut iliharvikhaniitilunik

Havaktiit Amaaqtaarniq ilihagiaqtuqtunik havagiaqaqtun Nunavut Kavamanmi havaktitikaffukhimayunik havaanganik ilihagunghaiqhimalaktiluni talvuuna Ilihaqhimaqtunik Ukiungani. Havaktiit akiliktauniaqtun nallaumanirmi Naunaitkut 1mi havaktitauffukhimayunik havaanganik akikhaatigun akikhatigunluuniit akikhaanga aadjikiiktuni taima Amaaqtaarniq ilihagiaqhimaqtuluni, taima angitqiyauyuq talvanga. Talvuuna hulilukaarnikkut tamna havakti utigumi angut/arnaq havaagivakhimayainun aadjikiiktumunluuniit havakhimaqpakhimayainun munagihimaqpakhimayainiklu, tamna havaktiuyuq akiliktauniaqtun akikhaangat havaagivakhimayainik taima Amaaqtaarnirmi ilihagiaqtuqtinani.

Utigianganing tingmidjutikhanga talvanga iliharvikyuanganin nayugaanun havakvigiyainun akiliktauniaqtuq havaktimun (avaliituq) taima aituqtauvakhimayuuq angirutigiikhimayuuq havaanganik nayugakhaanin Nunavut Kavamanmi havaguikhimalakhimatiluni Ilihagarvianganing Ukiungani.

Utiqtunik Nunavut Kavamanmun Havaamingnun

Havaktiit ilihariaqtungnahuat Amaaqtaarniq Ilihaidjutaanni utiffaaqtukhat havaaminut Kavamatkunni aadjikutaanut ilihapaktainni tatqiqhiutainnik aituqtauvakhimayunik havaguikhimalangniaqtunik tuniyauvakhimayunik. GN havaatun ilihaqtiluni nutqanggakaffungnia naunaittuq utiffaaqtun ittuq havaamun.

Havakti ilihaqtiluni Amaaqtaarniq Ilihaidjutaanni imaa pigumi

- (1) iniktingitkumikkiq angiqtauhimayuuq ilihaidjutikhaa ihumaqhaliugumi ihuangittunik;
- (2) havariaqtungitkumi havaaminut iniktigutaanit ilihaidjutaanit; imaaluunniit

- (3) Taimaaqtaanga havaanga (taimaaqtitauyuqluunniit) iniktinagu havaaqhagaluqaqhaminut;

Havakti utiqiffaaqtakhait havaktianut tamaita maniliqidjutigiyaayut inmimut talvuuna Amaaqtaarniq ilihaqhimavakhimatilluni akikitqiamikluunniit akiliqtuiluni piluni.

Havakti iniktinggitekumiuq anggiqtiridjutaa ihumaliuqhimanggittunik qanuriliurutiaqqat, havakti tukhiqtaaqtuq ihivriuquluni qanuriliurutiaqqat Tuglianut Havaktuliqiiyitkunni Havagvialu pitquttaaqtuq Havaktimun hivuni hivunikhaluqtainnik.

Naunaitkutingniitun:

- A. Amaaqtaarniq Iliharutikhait Pinahuarutit Uuktuutikhaq Titiraqtakhaq**
- B. Amaaqtaarniq Iliharutikhait Pinahuarutit Angirutit**
- C. Titiraqtakhat Naunaitkut**